

hans egen beviljning till staten att utgå med lika belopp eller del deraf, fördelad på läsårets båda terminer.

Stockholm den 30 januari 1892.

J. Eklund

från Kalmar län.

N:o 102.

Af herr **R. Petersson** i Skurö, om upphäfvande af vissa stadganden i kyrkolagen m. m.

I närvarande tid, då lifliga andliga rörelser äro rådande och mäktiga krafter i verksamhet för att omkullstörta den bestående ordningen äfven inom det kyrkliga området, ja omintetgöra till och med tron på en personlig Gud, och då dessa krafter banérförare ofta såsom vapen använda de rådande missförhållandena inom statskyrkan, i det att många föråldrade institutioner och bruk, som på sin tid väl kunde hafva något berättigande, men hvilka nu, då en stigande upplysning gjort allmänheten mera mogen att äfven i andliga frågor tänka och döma, endast betraktas som »sekelgamla orättvisor» samt fostra parti- och meningsskiljaktighet der, hvarest enhet och kärlek framför allt borde råda, synes det mig vara fosterlandsälskande lagstiftares pligt att, der så kan ske, afskaffa de privilegier och företräden. — i forntiden af ofta mycket ringa anledning tillagda vissa personer och stånd — som, oaktadt den orättvisa de innebära, ännu i dag gälla såsom lag, hvilka, då de innehafvas och utöfvas af personer, som sakna allt inflytande på de andliga rörelserna, äro för vår tid högst olämpliga, och betraktas med ovilja och missnöje af det stora flertalet.

Bland dessa otidsenliga institutioner intager det så kallade »Jus patronatus» ett betydelsefullt rum. Den enklaste rättvisa och billighet fordrar, att de, hvilka bidraga till aflöningen af sina sockenprester, böra hafva rättighet att till så viktiga embeten kalla och välja de personer, till hvilka de kunna hafva fullt förtroende, förutsatt att de innehafva de för öfrigt i lag föreskrifna kompetensvilkor. Men att en enda person, som genom arf, köp eller andra omständigheter blifvit innehafvare af sådan jordfastighet, hvarmed patronel rättighet är förknippad, skall, utan församlingens hörande, kalla och förordna prestman, det är något, som i vår tid ej kan annat än uppröra sinnena och verka ett onaturligt förhållande emellan församlingen och dess själasörjare samt gifva anledning till separatism och okyrklighet, och då den påtvingade prestmannen dertill saknar de egenskaper, som hans viktiga embete kräfver, framkallas derigenom förakt för religionen, otro och fritänkeri. Dertill kommer att på några ställen, der patronel rättighet utöfvas, misstänkas kan, att innehafvaren rent af säljer befattningen till den mestbjudande (simoni) eller i lindrigare fall betingar sig vissa fördelar af den kallade prestmannen, såsom befrielse från erläggande af pastoralerna för sina jordfastigheter. Vid en blick i de befordringslagar, som i all synnerhet för presterlig befordran varit gällande, ser man, att all köpenskap med rösträtt strängt förkastats. Följdrigtigt bör väl icke i sådana fall, som tillsättande af presterlig befattning å patronella pastorat, någon köpenskap tolereras. Och då nu gällande kyrkoförfattningar icke uttryckligen stadga, att den patronus, som så ovärdigt begagnar sina rättigheter, derigenom förverkar dem — möjligen för sig, men ej för den jord han besitter — fordrar det allmänna rättsmedvetandet, att en sådan lag förbättras och helst på det sätt, att detta föråldrade och otidsenliga privilegium, som kallas jus patronatus, öfver hela riket afskaffas, på det att församlingarne i sådana pastorat må få rätt att sjelfva välja sina prester, eller åtminstone höras, såsom vid besättandet af s. k. regala.

Skall en prest kunna utöfva ett godt inflytande inom sin församling, fordras att ett oinskränkt förtroende råder mellan honom och församlingen. Har nu presten blifvit tillsatt genom simoni, eller hafva andra oärliga inflytelser gjort sig gällande vid valet, då är förtroendet rubbadt, och församlingen ser i sin pastor endast en vanlig tjänsteman, som arbetar för det dagliga brödet, och möter med förakt hans bestraffningar af laster, hvilka han sjelf gjort sig till nytta, och förmaningar till dygder, hvilka han sjelf försummat.

Kristendomen är ingen blott lära, utan den är förenad med lif, och förgäfvess skall den församlingslärare verka, som i sina handlingar visar, att lära är ett och lefva ett annat.

Jag tänker att afskaffandet af jus patronatus skall vinna bifall af alla rättänkande prester, ty utom obehaget för den patronella presten att i många fall nödgas vara ett lydigt verktyg i patroni händer och knappast få hafva en sjelfständig tanke, måste han dessutom i hela sitt lif känna trycket af en skyldig tacksamhet mot en person, som han ej kan gifva sin aktning. Detta i många fall, jag säger icke alla.

På grund af hvad jag nu anfört, vågar jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen för sin del behagade besluta, att 19 kapitlets 12, 13, 14, 15 och 16 paragrafer kyrkolagen med alla dithörande författningar, bland andra § 7 i de adlige privilegier af år 1723, skola upphöra att gälla.

Stockholm den 30 januari 1892.

Rob. Petersson,

från Kalmar län.